

कै. नारायण मेघाजी लोखंडे महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था, मुंबई व प्रादेशिक कामगार संस्था, नागपूर या संस्थांची नावे बदलून “एन.एम.लोखंडे महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था, मुंबई/नागपूर” असे करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग
शासन निर्णय क्र. एमएलआय-२०२२/प्र.क्र.१५८/ कामगार-६
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :०९ फेब्रुवारी, २०२३

- वाचा:** १) संचालक (प्र.) कै. नारायण मेघाजी लोखंडे महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था, मुंबई यांचे पत्र क्र. मश्रविसं/७६०, दि. २०/०८/२०२२
२) संचालक (प्र.), कै. नारायण मेघाजी लोखंडे महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था, मुंबई यांचे पत्र क्र. मश्रविसं/९३२, दि. १०/१०/२०२२
३) उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय, क्र. संकीर्ण-२००७ / प्र.क्र. ५९५ / कामगार-६, दिनांक १९/०७/२००८

प्रस्तावना:-

“कै. नारायण मेघाजी लोखंडे श्रम विज्ञान संस्था, दादाभाई चमारबागवाला मार्ग, परेल, मुंबई- ४०००१२ ही महाराष्ट्र शासनाची शैक्षणिक संस्था आहे. सदर संस्था कामगार क्षेत्रामध्ये शिक्षण, प्रशिक्षण व संशोधन यासंबंधी कार्यरत असून संस्थेने पदव्युतर शिक्षण संस्था म्हणून नावलौकिक मिळवलेला आहे. सदर संस्था कामगार क्षेत्रातील एक प्रतिथयश संस्था म्हणून ओळखली जाते. या संस्थेची स्थापना सन १९४७ मध्ये “बाँम्बे लेबर इन्स्टिटयूट” या नांवाने झाली व औद्योगिक जगतात याच नावाने संस्था कार्यरत होती. दिनांक ३१ मार्च, १९७६ पासून संस्थेच्या नांवात बदल करून तिचे नामकरण “महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था” असे करण्यात आले.

२. सदर संस्थेमध्ये कामगार संघटना व औद्योगिक संबंध या विषयाचा ९ महिन्यांचा पदविका अभ्यासक्रम आणि मास्टर ऑफ लेबर स्टडीज (एम.एल.एस.) हा २ वर्षाचा पदव्युतर पदवीचा मुंबई विद्यापीठाची मान्यता असलेला अभ्यासक्रम चालविण्यात येतो. कै. नारायण मेघाजी लोखंडे यांनी कामगार क्षेत्रामध्ये केलेल्या योगदानाची दखल घेवून दिनांक १९ जुलै, २००८ पासून संस्थेच्या नांवात बदल करून तिचे नामकरण “कै. नारायण मेघाजी लोखंडे महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था” असे करण्यात आले आहे. सदर संस्थेच्या नावामधील “कै” हा शब्द वगळण्याची आणि संस्थेच्या नांवात सुटसुटीतपणा आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

३. कै. नारायण मेघाजी लोखंडे महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्थेची दुसरी शाखा नागपूर येथे प्रादेशिक कामगार संस्था, नागपूर या नावाने कार्यरत आहे. मुंबई व नागपूर या दोन्ही संस्थांचे विभाग प्रमुख एक असून दोन्ही ठिकाणी समान प्रवेश प्रक्रिया व पाठ्यक्रम आणि एकत्रित पदयोजन (Placement) सुविधा आहे. दोन्ही ठिकाणी नांवे वेगवेगळी असल्यामुळे श्रम बाजारातील व शैक्षणिक संस्था म्हणून एकसमान ओळख व्हावी याकरीता प्रादेशिक कामगार संस्था, नागपूर या संस्थेच्या नांवात मुंबई येथील संस्थेच्या नावाप्रमाणेच बदल करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार मुंबई व नागपूर

येथील संस्थांच्या नावांमध्ये कालानुरूप सुसंगत बदल करून नवीन नामकरण करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

कामगार व औद्योगिक क्षेत्रातील योगदान पाहता, संस्थेच्या नामोलेखात व कामकाजात सुगम्यता यावी, तसेच मुंबई व नागपूर येथील दोन्ही संस्थांना एकसमान नाव देवून दोन्ही संस्थांची श्रम बाजारातील व शैक्षणिक क्षेत्रातील ओळख एकसमान व्हावी याकरीता संस्थेच्या नावांमध्ये खालील प्रमाणे बदल करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

पूर्वीचे नाव (मराठी व इंग्रजी)	नवीन नामकरण (मराठी व इंग्रजी)
१) कै. नारायण मेघाजी लोखंडे, महाराष्ट्र श्रमविज्ञान संस्था, मुंबई Late Narayan Meghaji Lokhande Maharashtra Institute of Labour Studies, Mumbai	१) ना. मे. लोखंडे महाराष्ट्र श्रमविज्ञान संस्था, मुंबई N. M. Lokhande Maharashtra Institute of Labour Studies, Mumbai
२) प्रादेशिक कामगार संस्था, नागपूर Regional Labour Institute, Nagpur	२) ना. मे. लोखंडे महाराष्ट्र श्रमविज्ञान संस्था, नागपूर N. M. Lokhande Maharashtra Institute of Labour Studies, Nagpur

२. हा शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून नवीन नामकरण अंमलात येईल.
३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२३०२०११५२६०७५४९० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(श. मा. साठे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- २) मा उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ३) मा मंत्री, कामगार यांचे खाजगी सचिव
- ४) प्रधान सचिव, कामगार यांचे स्वीय सहायक, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ५) कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ६) संचालक, कै. नारायण मेघाजी लोखंडे श्रम विज्ञान संस्था, परेल, मुंबई
- ७) उपसंचालक, प्रादेशिक कामगार संस्था, नागपूर.
- ८) प्रबंधक, कै. नारायण मेघाजी लोखंडे श्रम विज्ञान संस्था, परळ, मुंबई
- ९) कल्याण आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १०) प्रबंधक, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई

- ११) प्रबंधक, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.
- १२) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३) महालेखापाल-१ / २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र / मुंबई
- १४) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई / निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
- १५) उद्योग, उर्जा व कामगार विभागातील सर्व प्रधान सचिव, सह / उप सचिव, अवर सचिव व सर्व कार्यासने
- १६) निवडनस्ती (कामगार-६).